

Podstawowe dane osobowe recenzenta:

prof. dr hab. Mieczysław Szlezer

prof. AM w Krakowie

Dziedzina: sztuki muzyczne

Adres do korespondencji:

ul. św. Tomasza 43, 31-027 Kraków

.....

Kraków, dnia 14.01.2020 r.

Zleceniodawca opinii:

Jej Magnificencja Rektor Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882 wraz z późniejszymi zmianami) oraz szczegółowego rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim , w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2016, poz. 1586 ze zmianami).

Dotyczy: 1. Uchwały nr 17/V/2016/2017 Rady Wydziału Instrumentów Smyczkowych, Harfy i Gitary z dnia 18 maja 2017 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pana **mgr Jana Bartosia** , przewodu na stopień doktora sztuki w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,

- wyznaczenia promotora. W świetle wyżej wymienionej ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki Rada Wydziału Instrumentów Smyczkowych, Harfy i Gitary posiadała uprawnienia do przeprowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka. Liczba uprawnionych członków Rady wynosiła 25 osoby. Na posiedzeniu obecnych było 14 uprawnionych członków Rady. Oddano 14 głosów ważnych za wszczęciem przewodu doktorskiego. Głosów wstrzymujących i przeciwnych nie było. W głosowaniu za wyznaczeniem Pani **dr hab. Honoraty Stalmierskiej prof. A.M.** promotorem oddano 13 głosów ważnych, wszystkie za . Głosów wstrzymujących i przeciwnych nie było. W głosowaniu nad wyznaczeniem promotora pomocniczego w osobie **dr Jeana Philipa Echarda** oddano 14 głosów ważnych , wszystkie za. Głosów przeciwnych i wstrzymujących nie było. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

2. Protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 14 stycznia 2019 w sprawie wyboru recenzenta. Liczba uprawnionych członków Rady wynosiła 23 osoby. Na posiedzeniu

obecnych było 14 uprawnionych członków Rady. Oddano 14 głosów ważnych za wyznaczeniem mojej osoby, jako recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Jana Bartosia. Głosów przeciwnych i wstrzymujących nie było.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Jan Bartoś, urodził się w roku 1970 w Krotoszynie. Po ukończeniu studiów lutniczych na Akademii Muzycznej w Poznaniu przez dziesięć lat doskonalił swe umiejętności w pracowni lutniczej Eryka Blota (Perugia, Cremona). Jako szef pracowni zdobył doświadczenie w konstrukcji nowych instrumentów, a także restauracji włoskich instrumentów, zarówno współczesnych jak i historycznych. Ponadto doskonalił swoją wiedzę i znajomość instrumentów uznanych mistrzów lutnictwa włoskiego z XVIII, XIX i XX w. Jest laureatem szeregu nagród na międzynarodowych konkursach lutniczych (2004 – srebrny medal za walory dźwiękowe skrzypiec na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym – VSA Competition Portland – USA, 2004 – brązowy medal za skrzypce na międzynarodowym konkursie lutniczym przy okazji International Venceslav Metelka Violin Making Festival Náchod, 2006 – wyróżnienie za dźwięk w kategorii skrzypce – Międzynarodowy Konkurs Lutniczy – VSA Competition Baltimore – USA, 2009 – nagroda muzyka jurora Gerarda Caussé na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym VIOLA’S w Paryżu, 2009 – nagroda muzyka jurora Anne-Aurory Anstett na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym VIOLA’S w Paryżu, 2009 – nagroda za najlepsze walory dźwiękowe na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym VIOLA’S w Paryżu, 2009 – nagroda publiczności na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym VIOLA’S w Paryżu, 2014 – nagroda muzyka jurora Xaviera Philipsa na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym «Concours de lutherie et de la sonorite Violoncell en Seine», 2014 – nagroda muzyka jurora François Poly na Międzynarodowym Konkursie Lutniczym «Concours de lutherie et de la sonorite Violoncell en Seine»). W 2012 r. został zaproszony do prac w jury Międzynarodowego Lutniczego Konkursu Altówkowego VIOLA’S w Paryżu. Jest autorem kilku publikacji w międzynarodowej prasie lutniczej. Współautor katalogu „Polska szkoła lutnicza. Instrumenty Groblichów i Dankwartów”. Konstruowane przez niego instrumenty znajdują uznanie zarówno wśród młodych talentów jak i uznanych powszechnie dojrzałych muzyków. Doceniają oni wysokie walory dźwiękowe i estetyczne instrumentów, których konstrukcja inspirowana jest dziełami największych mistrzów włoskiego lutnictwa: Stradivariiego, Guarneriego, Bergonziego, Guadagniniego... W 2006 r. wraz z przyjacielem Paulem Sadka otworzył pracownię lutniczą w Paryżu przy ulicy Vertbois pod numerem 60, w dzielnicy Marais. Kontynuuje poszukiwania w dziedzinie akustyki, lakierów olejnych oraz technik konstrukcji zarówno lutnictwa włoskiego jak i francuskiego z XVIII i XIX w. Pracę w Paryżu wykorzystuje także do doskonalenia wiedzy o lutnikach francuskich oraz tworzonych przez nich instrumentach.

Ocena Pracy Doktorskiej:

Praca doktorska Pana mgr Jana Bartosia składa się z dzieła artystycznego, którym jest wykonanie kopii idealnej skrzypiec będących repliką instrumentu XVII-XVIII wiecznego szkoły polskiej oraz jego opisu utrwalonego zarówno w formie papierowej jak i na nośniku elektronicznym, które tworzą logicznie przemyślaną całość.

Praca doktorska zatytułowana: „Badania i analiza skrzypiec znajdujących się w kolekcji *Musée de la Musique Cité de la musique - Philharmonie de Paris* celem ich atrybucji do polskiej szkoły lutniczej XVII i XVIII wieku oraz wykonanie instrumentu w oparciu o model badanego obiektu“, zrealizowana pod kierunkiem promotora dr hab. Honoraty Stalmierskiej - prof. Akademii Muzycznej w Poznaniu, przedstawia bardzo interesujący, a w Polsce niezwykle rzadko poruszany, temat obecności instrumentów lutniczych o polskiej proweniencji w zbiorach liczących się europejskich muzeów.

Pan mgr Jan Bartoś jest twórcą dojrzałym, legitymującym się ponad dwudziestoletnim stażem pracy artystycznej, a przy tym wnikliwym i samodzielny w formułowaniu swoich wniosków badaczem.

W swojej pracy przedstawił doskonale udokumentowaną analizę, anonimowego w dotychczasowej atrybucji, instrumentu znajdującego się w zbiorach paryskiego *Musée de la Musique Cité de la musique - Philharmonie de Paris*. Doktorant miał możliwość dokonania oględzin i pomiarów wskazanego instrumentu, co w znaczący sposób wpłynęło na precyzję wykonania jego kopii.

Wskazany instrument został zbarbaryzowany poprzez zmianę wykroju efów, prawdopodobne dodanie podwójnej żyłki oraz zaopatrzone w najprawdopodobniej nieoryginalną główkę ze ślimakiem o cechach szkoły mediolańskiej. Żeby uwiarygodnić te zmiany wklejona została karteczka rozpoznawcza **Gio Paolo Magginiego**, którego dzieła rzeczony instrument może na pierwszy rzut oka przypominać. Zarówno wymiarowanie jak i analiza użytego materiału, porównanie kształtów korpusów rezonansowych, formowania sklepień płyt, wycięcia efów, sposobu osadzenia żyłki, użytego lakieru i sposobu jego nakładania w przekonujący sposób jednakże udowadniają racje autora. Poprzez porównanie wskazanego instrumentu ze znanymi dotychczas dziełami przypisanymi do polskiej szkoły lutniczej późnego baroku i klasycyzmu pan mgr Jan Bartoś potwierdził ponad wszelką wątpliwość zasadność założonej tezy wskazującej na polskie pochodzenie rzezonego instrumentu. Podziw recenzenta budzi systematyka, z jaką artysta lutnik dokumentuje proces powstawania unikalnego dzieła artystycznego w oparciu o przeprowadzone badania, w tym pietyzm z jakim odnosi się do zdobycia możliwie najbardziej zbliżonego optycznie i akustycznie drewna na płyty rezonansowe. Każdy etap pracy został szczegółowo opisany i opatrzone doskonałej jakości ilustracjami w postaci fotografii oraz rysunków. Osiągnięty efekt artystyczny oceniam bardzo wysoko.

Tym razem pracy doktorskiej towarzyszył również zarejestrowany plik dźwiękowy wnioskowany w poprzedniej recenzji doktoratu lutniczego.

Skrzypek - pan dr hab. Jakub Haufa utrwalił na nagraniu zarówno gamy na każdej ze strun jak i fragmenty solowego Bacha, koncertu Sibeliusa, sonaty Schuberta, kadencji Pendereckiego oraz utworu Morricone. Moja ocena brzmienia instrumentu jest bardzo pochlebna. Dźwięk jest wyrównany na wszystkich strunach, bogaty w alikwoty, o dość ciemnym zabarwieniu. Skrzypce nie brzmią jak zrobione niedawno i prezentują dojrzałość dźwiękową charakterystyczną raczej dla dobrej klasy instrumentów historycznych. Uzyskany rezultat budzi moje najwyższe uznanie.

Autor jest bez wątpienia doświadczonym artystą - lutnikiem, władającym w sposób świadomy swoim rzemiosłem w oparciu o dobrze ugruntowaną i usystematyzowaną wiedzę. Kopia idealna, którą zrealizował doktorant, pozwalała na wprowadzenie drobnych zmian konstrukcyjnych według jego zamysłu i te zmiany, w sposób całkowicie świadomy, zostały do projektu wprowadzone. Przedstawienie w opisie dzieła artystycznego w sposób rzetelny całego procesu powstawania w warunkach współczesnych instrumentu mistrzowskiego, którego celem jest osiągnięcie efektu sugerującego kilkusetletnią proveniencję tożsamą z oryginałem, zasługuje na wielkie uznanie. Proces wykonania pomiarów oryginału, doboru drewna, kształtowania sklepień, konstrukcji korpusu, boków i szyjki jak również proces lakierowania został przedstawiony dokładnie i prawidłowo.

Opis towarzyszący dziełu artystycznemu jest właściwie bezbłędny, również pod względem staranności edytorskiej. Jedyna wątpliwość, która mi się nasuwa przy opisie szkoły polskiej to stwierdzenie, że wspomniane instrumenty zawsze posiadały główki w kształcie smoczyczych pysków. Pytanie w takim razie co z instrumentami Dankwarta o komorach kołkowych zakończonych poprawnymi ślimakami prezentującymi raczej cechy szkoły włoskiej. Być może fakt ten zdecydował, że znamy jedynie dwa jego instrumenty a pozostałe, z fałszywymi karteczkami rozpoznawczymi, gloryfikują osiągnięcia włoskich lutników z Brescii i Cremony.

Praca doktorska pana mgr Jana Bartosia stanowi cenny wkład w rozwój dyscypliny artystycznej instrumentalistyka i spełnia kryteria, jakie wyznaczamy dla tego typu działań naukowych.

Pan mgr Jan Bartoś w opisie dzieła artystycznego posługuje się dojrzałym językiem; myśli formułuje jasno i czytelnie. Dla prezentacji poruszanych zagadnień używa właściwej terminologii fachowej . Praca jest starannie przygotowana i spełnia standardy pod względem edytorskim. Przypisy, cytowana literatura oraz fotografie wplecione w tekst pracy zostały prawidłowo wykonane co czyni z opisu pracy i dzieła artystycznego wartościowe przedsięwzięcie naukowo-artystyczne. Autor wykazał się dużą samodzielnością w prowadzeniu badań oraz formułowaniu wniosków. Jego praca jest interesującym przyczynkiem do historii, teorii i praktyki współczesnej sztuki lutniczej.

Konkluzja:

Reasumując należy stwierdzić, iż praca doktorska Pana mgr Jana Bartosia , dzięki starannie opracowanym narzędziom badawczym i zaprezentowanej sztuce lutniczej , rozwiązuje w sposób wyczerpujący przedstawioną problematykę. Na tym moim zdaniem polega znaczący wkład tej pracy w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktoranta jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że doktorant wykazał głęboką wiedzę teoretyczną, a także poprzez swoje umiejętności praktyczne udowodnił, że jest zdolny do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób **doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił bez zastrzeżeń wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (Dz.U.2016 poz. 882).**

Pracę doktorską Pana mgr Jana Bartosia przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

prof. dr hab. Mieczysław Szlezer